



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015



Dlouho očekávaná obnova unikátní barokní památky v Kuksu na Trutnovsku se plně rozběhla během června 2013. Rozsáhlý barokní komplex byl vystavěn v letech 1692–1724 na popud Františka Antonína Šporka. Tehdy se jednalo o rozlehlé lázeňské centrum určené k rekreaci i společenskému využití vyšší šlechty. Krom lázeňských budov a zámku se na levém břehu Labe nacházela dostihová dráha i zámecké divadlo. Naproti lázním přes řeku Labe nechal hrabě vystavět špitál pro válečné veterány a kostel Nejsvětější Trojice. Na terase špitálu se nacházejí barokní sochy Dvanácti Ctností a Neřestí od sochaře Matyáše Bernarda Brauna, připomínající návštěvníkům rozpor mezi dobrem a zlem.

Lázeňský areál a zámek byl v průběhu let poničen povodní, požárem i válečnými událostmi. Ruiny zámku byly r. 1901 definitivně strženy. Z pompézního komplexu se do současnosti zachoval pouze špitál s kostelem, hostinec U Zlatého slunce a kaskádovitě schodiště. Špitál vlastnil řadu let řád Milosrdných bratří.

Rozsáhlá obnova byla realizována v rámci Projektu Kuks – Granátové jablko. Cílem byla kompletní obnova hospitální budovy. Prostory jsou využívány jako učebny, přednáškové sály, knihovna kukského konventu Milosrdných bratří či jako badatelské centrum zaměřené na výzkum dějin Kuksu a dalších panství F. A. Šporka. Návratu původního vzhledu se dočkala i přilehlá zahrada, kde se opět pěstují léčivé byliny jako v dobách působení řádu Milosrdných bratří. Slavnostní otevření veřejnosti proběhlo v březnu 2015.



Stav na počátku rekonstrukce



Průběh prací



Stav po rekonstrukci



Vstupní brána po restaurování



Vstupní brána před restaurováním



Průběh prací



Původní podoba zahrady u hospitalu – bylinkové záhonky



Nádvoří – stav na počátku rekonstrukce



Nádvoří – těsně před dokončením



Nádvoří – stav na počátku rekonstrukce



Nádvoří – těsně po dokončení



Stav fasády a nádvoří před rekonstrukcí



Stav po rekonstrukci



Kostel Nejsvětější Trojice



Průběh rekonstrukce fasády



Bývalá restaurace – průběh rekonstrukce



Celkový pohled na hospital Kuks po rekonstrukci



Nástěnná malba z cyklu Tanec smrti – stav po restaurování



Nástěnná malba z cyklu Tanec smrti – Boháč – stav po restaurování



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015



RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÉ MALBY TANEC SMRTI

Restaurování nástěnných maleb v areálu hospitalu zahrnovalo záchranu cenného cyklu Tanec smrti nacházející se v přízemní 140 m dlouhé chodbě, náboženské výjevy na severní straně kaple, nástěnnou malbu spodobňující Krista jako lékárníka a zbytky nástěnných maleb na podestě schodiště.

Nejnáročnější částí byly práce na záchraně cyklu Tance smrti, celkem 52 výjevů z 18. století. Na restaurování se podílelo osm odborníků: restaurátorů a akademických malířů. Malba byla v průběhu 19. století překryta vápennou omítkou. Unikátní památka byla odhalena až v osmdesátých letech 20. století během restaurátorských průzkumů. Tehdy byly odkryty čtyři výjevy, zbytek byl odhalen až během projektu Kuks – Granátové jablko.

Cyklus maleb byl na několika místech násilně poničen: z důvodu stavebních úprav (vestavěná příčka narušila malby Kupec a Král), elektroinstalace, která byla zavedena v místech, kde se nacházejí verše doprovázející výjevy. Před zabílením vápennou omítkou byl povrch některých maleb částečně seškrábán, největší poškození bylo patrné u obrazu Hraběnky, Námořníků a Slepce.

Odstranění vápenných přetěrů provedli restaurátoři pomocí skalpelů a speciálních kladívek, současně se lokálně upevňovala odkrývaná barevná vrstva za užití akrylátové disperze. Následovalo napouštění organokřemičitany pro celkové zpevnění malby, povrch se ošetřil fungicidy. Praskliny byly vyplněny a zaštukovány ve struktuře odpovídající okolí. Vlasové trhlinky se vytmelily mramorovou moučkou s vápnem. Samotné retuše prováděli restaurátoři velmi decentně, aby nedošlo k navýšení sytosti tónů. Rekonstrukce kresby se neprováděly, pouze u několika nejponičenějších výjevů byly lehce naznačeny tvary pro lepší čitelnost obrazu.



Malba Pád Adama a Evy – průběh prací



Zjišťovací sonda před započatím odkryvů malby



Poničení malby vlivem špatné elektroinstalace



Restaurátoři odkrývají historické malby



Malba Hrabě – průběh restaurování



Malba Hrabě – stav po restaurování



Malba Vozka – stav po restaurování



Malba Hvězdář – stav po restaurování



Malba Kramář – stav po restaurování



Malba Stařec – stav po restaurování



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015



RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÉ MALBY V LÉKÁRNĚ U GRANÁTOVÉHO JABLKA,
NA SEVERNÍ STĚNĚ KAPLE

V historické lékárně řádu Milosrdných bratří se nachází méně obvyklé spodobnění Ježíše Krista jako lékárníka. Malba byla narušena řadou přemaleb a nevhodným tmelením, svrchní vrstva byla na mnoha místech zcela zpráškovatělá. Nevhodné hlinkové přemalby z 20. století byly odstraněny kladívky a skalpely. Po celé vrstvě malby bylo nutné provést rozsáhlou injektaž organokřemičitany, následovalo tmelení drobných dírek po této injektaži. Větší defekty odborníci vytmelili vápenným štukem, pouze jedna rozsáhlá trhlinka byla vyplněna tmelem akrylátovým. Závěrem bylo provedeno optické scelení vzácné malby.

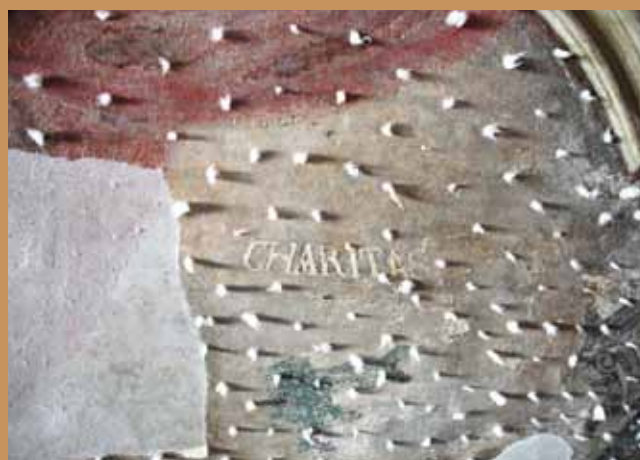
V kapli se nacházejí malby z druhé poloviny 18. století zobrazující jednotlivé biblické výjevy ohraničené iluzivními rámy. Centrální malbou je krajina Jeruzaléma. Malba byla v minulosti často přemalovávána, očištění a eliminace nevhodných vrstev bylo nevyhnutelné. Omítky musely být průběžně zpevňovány organokřemičitany, defekty tmeleny vápenným štukem. Retuš probíhala užitím akvarelových barev.



Severní stěna kaple – stav po restaurování malby



Stropní malba v lékárně U Granátového jablka – průběh prací



Stropní malba v lékárně – stav po injektáži



Stav malby po restaurování



Detail malby po restaurování



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015

RESTAUROVÁNÍ SLUNEČNÍCH HODIN

Hodiny se původně nacházely na jižní straně vnější fasády. První restaurátorské zásahy byly provedeny již v letech 1886 a 1957, jednalo se však o nesprávné provedení, bez ohledů na astronomické výpočty. Tímto ztratily hodiny svoji funkčnost.

Restaurování a novodobé rekonstrukce, které proběhly v rámci projektu Kuks – Granátové jablko, se ujala akademická malířka společně s odborníkem na sluneční hodiny.





Průčelí budovy – stav po restaurování



Detail nově zrestaurovaných slunečních hodin



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015

RESTAUROVÁNÍ KOVOVÝCH PRVKŮ

Práce se týkaly barokních okenních mříží a kovových vrat v kryptě. Historická kování prošla v průběhu let řadou úprav – patrné jsou předělovky a novodobé sváry, nebyly však závažného charakteru.

Mříže byly očištěny od nesouvislých nátěrů, poškozená místa opravena a chybějící části doplněny. Na povrch byla aplikován černý zinkofosfatový nátěr, finální povrch získal grafitově černou barvu. Původní cínování zámku na vratech nebylo obnoveno, a to kvůli vysoké poréznosti a korozi. Finální vzhled mříží a kovových vrat byl řešen na základě výsledku průzkumů původní barevnosti.





Kovaná vrata – stav po restaurování



Kovaná vrata u vstupu do krypty – stav po restaurování



Detail zámku – stav před restaurováním



Zamykací systém – po demontáži



Detail zdobného kování – před restaurováním



Detail zdobného kování – po restaurování



Nově zrestaurované kovové mříže – instalace



REALIZACE OBNOVY NKP HOSPITAL KUKS

NKP KUKS, 544 43 KUKS

INVESTOR: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ HOCHTIEF –
GEMA ART GROUP

REALIZACE: 2013–2015



RESTAUROVÁNÍ DŘEVĚNÝCH PRVKŮ

Práce realizované v letech 2014–2015 zahrnovaly restaurování vstupních dveří do refektáře, původní skříňku v refektáři, polychromované zábradlí, dubová okna a několik dalších dveří. Před začátkem oprav bylo nutné provést restaurátorský průzkum, díky němuž se zvolil neoptimálnější postup prací.

Dveře byly zhotoveny z měkkého a dubového dřeva. Samotné restaurování demontovaných dřevěných prvků probíhalo v ateliéru. Dveře vykazovaly mechanická poškození, obzvláště v obvodu rámu. Povrch byl pokryt vrstvou laků a zaschlých olejů. Staré a nevhodné povrchové úpravy byly odstraněny, následovaly opravy poškozených částí, nové moření dřeva, fermežování a nanesení šelakové vrstvy. Na základě výsledku barevné stratigrafie byl povrch opatřen svrchní vrstvou původního odstínu z 18. a 19. století.

Dubové okenní rámy byly poničeny mnohaletým užíváním, některá křídla byla rozlomená nebo zcela chyběla. Povrch byl zbaven vrstev nevhodných přetěrů. Následovalo doplnění chybějících částí, tmelení a povrchová úprava. Dřevo bylo preventivně ošetřeno proti dřevokazům. Na závěr se provedla celková retuš.



Historické dveře – stav po restaurování



Dveře po restaurování



Detail zdobných prvků – stav před restaurováním



Stav před dokončením



Stav před restaurováním



Stav po restaurování



Malované dveře v hospitalu – stav po restaurování



Historické okno – po restaurování



Nika opatřená dřevěným oknem



Chodba hospitalu



Polychromované zábradlí v kapli – stav po restaurování



Polychromované zábradlí v kapli – průběh prací



Stav po restaurování



Detail historických oken po restaurování